

## Miről ismerjük fel a hamis híreket?

A 2016-os amerikai elnökválasztás után két internetes világcég is hadat üzent a hamis hírek terjesztőinek. A Google letiltja az álhíreket terjesztő honlapok hirdetéseit, a Facebook pedig hirdetési gyakorlatában külön odafigyel arra, hogy ne folytasson reklámtevékenységet olyan oldalakon, ahol félrevezető és törvénytelen tartalmak jelennek meg. Ez is egyértelműen jelzi, hogy az internetes tartalomszolgáltatók ébredezőben vannak és kezdik felismerni azokat a veszélyeket, amelyeket a hamis információk terjesztése jelent az online felületeken.

Az újságírók jól tudják, hogy az álhírek problémája nem újkeletű. Mindig léteztek megtévesztő, ellenőrizetlen információkkal teli, tévedésektől hemzseggő tudósítások, de ezek kedvezőtlen utóhatásai felerősödtek a médiatechnológia előretörésével. Olyan új világ van ugyanis kialakulóban, ahol meghatározó a klikkelésre való csábítás, a közlendők virális terjesztése és a már létező elfogultságok megerősítése.

Az újságíróknak érdemes néhány alapszabályt betartaniuk, ha nem szeretnék bedőlni az interneten terjedő megbízhatatlan történeteknek. Néhány tanács:

- **Használjunk a tények ellenőrzésére létrehozott honlapokat!** A szakmai tekintéllyel rendelkező szerkesztőségek eleve két forrásból ellenőrznek minden beérkező információt. Ugyanakkor a szabadúszó újságírók és a kisebb médiaszervezetek számára nagy segítség, hogy támaszkodhatnak a tényeket ellenőrző internetes oldalakra, amelyek száma egyre gyarapszik. Ilyen például a *factcheck.org* az Egyesült Államokban vagy a *fullfact.org* az Egyesült Királyságban.
- **Legyünk óvatosak azokkal a honlapokkal, amelyeknek a neve/címe furcsának tűnik!** A „.com.co”-ra végződő oldalak például gyakran valós hírforrások hamis változatai.
- **Ellenőrizzük, hogy milyen információt találunk az oldalról a „Rólunk/About us” gombra kattintva!** Gyanakodjunk, ha nem találunk információt és próbáljunk valamilyen támponthoz jutni a szolgáltatóról a Wikipédián!
- **Legyünk óvatosak azokkal a tudósításokkal, amelyeknek máshol nincs nyoma!** Egy sokkoló, döbbenetes vagy meglepő történetnek általában másik forrása is van. Ha nem találunk ilyen, gyanakodjunk!
- **Legyünk óvatosak, ha nem találjuk a forrásmegjelölést vagy a szerző nevét!** Ez néha indokolt lehet, de akkor kell, hogy legyen erre valamilyen magyarázat. E nélkül ne adjunk hitelt a hírek!
- **Ellenőrizzük a dátumot!** Az álhírterjesztőknél bevett szokás, hogy régi történeteket elevenítenek fel. Az alapinformáció akár igaz is lehet, de az időpont és a kontextus megváltoztatásával a hír rosszindulatú hazugsággá válik.
- **Végezetül, ne feledkezzünk meg arról, hogy satíra is van a világon.** A valóságot nem mindig rossz szándékkal torzítják. Ez szórakoztató is lehet és eredhet megbízható forrásból. Nagy-Britannia vezető satirikus hírmagazinja, a *Public Eye* például több kiemelkedő, tényeken alapuló oknyomozó történetet is közölt, miközben élcélődő paródiákat is közread. Ezért az álhíreket terjesztő honlapok listájára került, amikor Trump megválasztása után elhatalmasodott a hamis információktól való félelem.

*Az angol nyelvű összeállítás magyar fordítása és újraközlése az Ethical Journalism Network hozzájárulásával, a Független Médiaközpont megbízásából készült 2017-ben. Az eredeti anyag angolul:*

<http://ethicaljournalismnetwork.org/resources/publications/ethics-in-the-news/tips-for-exposing-fake-news>